

Štefka veek četrti in velja s
poštino vred ali v Mariboru s
poštanjem na dom za celo leto
40 K, pol leta 20 K, za četrt leta
20 K. Izven Jugoslavije 50 K.
Mesečna se pošlje na uprav-
ništvo Slovenskega Gospodarja
v Mariboru, Koroska cesta št. 5.
List se dopolnjuje do odpovedi.
Mesečna se plačuje naprej.
— Telefon št. 220. —

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udije „Kotol, tkovnega društva“
dobivajo list brez posebne na-
ročnine. — Uredništvo: Koroska
cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo.
Upravištvu sprejema naročila,
inzerate in reklamacije. Cena
inzeratov po dogovoru. Za vsa
krajne oglase primeren popust.
Nezaprte reklamacije so pošiljane
proste.
— Telefon št. 220. —

4. številka

Maribor, dne 27. januarja 1921.

55. letnik.

Vera in politika.

Kakor glede drugih laži in huj-
skarij gonijo samostojni nekdanjo šta-
terčijansko lajno: Vera nima s politi-
ko nič opraviti. Seveda s politiko sa-
mostojnih, ki obstoji samo v laži, huj-
skanju in zapeljivanju nezavednih
ljudi, nima vera nič opraviti; pač pa
ima vera opraviti s krščansko ljudsko
politiko, ki hoče med narodi in stano-
vi urediti razmere po večnoveljskih,
krščanskih načelih. S to politiko ima
pa vera opraviti, ona ji kaže pravo,
jo varuje pred zmotami. Tako mislijo
modri in prevdarni državni-politiki,
n. pr. novo izvoljeni predsednik ame-
riških Združenih držav Harding. Ta
je slovesno izjavil, da se hoče pri svo-
jem vladanju držati vseh božjih pos-
tav. Vlada pa je vendar politika, bo-
žje zapovedi pa spadajo v vero, so te-
melj verskega življenja. Harding je
torej hotel reči: vladati, politikovati
se mora po veri in njenih zahtevah in
postavah, ali drugače rečeno: vera
spada v politiko, verska načela mora-
jo voditi politiko, vladanje. Ta čudni
mož je celo rekel, da verzajski mir
ne bo trajen in ne bi prinesel srečnih
razmer med državami, ker nima ver-
skega duha, ker le na temelju vere
morejo nastati srečne razmere na zem-
lji. Zdaj vprašajmo samostojne pridi-
garje: mir sklepajo je vendar politič-
no delo, spada v politiko. In ameri-
kanski predsednik pravi, da je mir,
torej eno najvažnejših političnih opira-
vil, brezuspešen, ker ni pri tem imela
besede, vpliva — vera, Bog. Tako go-
vori predsednik najmočnejše in naj-
uglednejše države na svetu, naši sa-
mostojni duševni revčeki pa gonijo že
tako storo šnopsarsko lajno: vera ne
spada v politiko. Amerikansko ljudst-
vo si je izvolilo za vladarja moža, ki
pravi: Vera spada v politiko, politi-
ka, ki se ne vrši po verskih načelih
in resnicah, ki je ne vodi vera, je za
nič, je v škodo ljudstvom, taka politi-
ka ne more boljših časov pripraviti!
Slovensko ljudstvo pa je po večini vo-
lilo samostojne hujšake in socialde-
mokratke, ki pravijo: Vera nima s po-
litiko nič opraviti, vera naj bo zaprta
v cerkev, ali v kakem kotu in hiši, v
javnosti, v politiki, pri vladanju nima
cna nič opraviti, zato naj duhovnik le
v cerkvi ostane ter se za politiko ne
briga, v politiki bomo že brez vere,
brez Boga, brez cerkve opravili. Ra-
dovedni smo, če bodo samostojni zdaj
zahtevali, da naj Harding odstopi, ker
je govoril tako „klerikalno“, ker me-
ša vero v politiko, ker se hoče on kol
politik pri vladanju ravnati po vers-
kih zahtevah. Bolj klerikalno niti dr.
Zorešec ne govori. Zato bodo samo-

siojni črnemu klerikalnemu amerikan-
skemu predsedniku Hardingu gotovo
napovedali najostrejši boj. Mi pa tu-
kaj vprašamo: Katero ljudstvo je pač
boljše volilo: ali amerikanski volilci,
ki so si postavili za vladarja moža, ki
se hoče tudi v politiki ravnati po bo-
žjih zapovedih in naukih vere, ki pra-
vi, da je politika brez vere pogubna,
brez koristi za ljudstvo, ali pa sloven-
sko ljudstvo, ki je po večini vodstvo
naroda izročilo ljudem, ki sovražijo
vero, ki v svoji tarizejski hinavščini
sicer ljudi tolažijo in farbajo s praz-
nimi, oziroma lažljivimi besedami —
naj nismo zoper vero, vera naj bo, pa
samo v cerkvi, v politiki pa vera nima
nič opraviti. Skušnja, bodočnost bo po-
kazala, kdo si je boljše izbral: ali
Amerikanci ali Slovenci, ali Harding
ali samostojni? Skušnja bo pokazala,
kaj je boljše za ljudstvo: ali politika
brez vere, kakor to trdijo samostojni
in socialni demokratke, ali pa politika
na temelju verskih resnic, božjih za-
povedi? Mi smo prepričani, da je le
ta druga rešitev za ljudstvo, saj že
zdaj dovoij čutimo na lastni koži, v
kako nesrečo je Evropo spravila po-
tika brez vere, brez Boga.

Vinogradniki protestirajo

Vinogradniki mariborskega politi-
čnega okraja so se zbrali dne 23. ja-
nuarja v Mariboru v Gambrinovi dvo-
rani, da ugovarjajo proti namerava-
nemu uvozu italijanskega vina v Ju-
goslavijo. Navzoči so bili najodličnej-
ši vinogradniki celega okraja. Za
predsednika je bil izvoljen Alojzij Zu-
panič iz Jarenine, za podpredsednika
Jožef Kirar od St. Petra, za zapisni-
karja pa Jožef Serbinek iz Svečine.
Navzoči so bili tudi vinarski stroko-
vniki. Govorili so: ravnatelj Pukla-
vec, Zmave in Znidarič, vinogradniki
Zupančič, Skof, Sekol in Galunder, po-
sestnik Zebot in dr. Verstovšek.

Zbor je sprejel soglasno nasled-
njo resolucijo:

Ker težji izvoz ogromne vinske nad-
produkcije v Italijo proti severu, je
umevno, da bo Italija poskusila pri
prihodnjih trgovinskih pogajanjih z
Jugoslavijo doseči v prvi vrsti ugod-
ne pogoje za uvoz svojega vina v
našo državo. S tem bi bila dobička-
nosnost naših vinogradnikov uničena.

Zato so vinogradniki iz celega ma-
riborskega političnega okraja, zbrani
na javnem shodu dne 23. januarja
1921 v Mariboru prisiljeni, da opo-
zijo vlado na to nevarnost in da naj-
odločnejše protestirajo proti vsaki ugo-
dnosti za uvoz vina iz Italije v našo
državo.

Pozivamo vlado, da se ravna po

načelu, da je treba v prvi vrsti zasti-
gurati obstoj domačega vinarstva iz
sledenih vzrokov:

1. Dosedanja statistika našega vi-
narstva kaže, da je ena tretjina pre-
bivalcev v Jugoslaviji posredno ali
neposredno odvisna od pridelkov vi-
nograda.

2. Statistika vinarstva kaže, da se
pridelava v Jugoslaviji povprečno nad
5.000.000 hektolitrov vina. Najmanj
polovica te množine odpade na izvoz.
Da do danes še nismo občutili vinske
krize, je pripisovati skrajno slabim
zadnjim letinam in precej normalnemu
odtoku vin iz prejšnjih let v inozem-
stvo.

3. Kakor hitro pa bi nastala nad-
produkcija vina v Jugoslaviji, bi se
mizerija še povečala z uvozom italijan-
skega vina in nastala bi nesreča za
naše vinarstvo, ki bi izražala za dr-
vo, pokrajino in občino s tem, da bi
usahnili vsi dosedanj veliki davčni
viri iz vinogradov in dohodnine.

4. Oslabela pa bi tudi davčna moč
iz drugih panog kmetijskega gospo-
darstva, kajti kmet je do danes mno-
go žrtoval iz drugih panog na račun
svojih goric.

5. Po trtni uši ali vsled oslabele-
sti uničeni vinogradi se ne bi več vz-
postavili, ker se to vsled slabe gospo-
darske politike naše države ne bi več
izplačalo in ogromne površine naše
zemlje bi ostale neobdelane, ker niso
vsled svoje lege pripravne za drugo
uporabo.

6. Izgubljene pa bi bile tudi mili-
jarde, ki so dosedaj naložene v vino-
gradih.

7. Ne glede na splošno obuboža-
nje vinogradnikov, bi že pod sedanj-
mi razmerami zelo težko in pereče vi-
ničarsko vprašanje izbruhnilo z vso
silo na dan, ker bi uvoz italijanskega
vina onemogočil vsak zdrav spora-
zum med lastniki vinogradov in vini-
čarji.

8. Ker so vinogradniki in z njimi
živeči viničarji v svesti, da bi dovo-
ljen uvoz italijanskega vina pomenil
njihovo popolno gospodarsko propast,
zato še danes ob 12. uri povzdignemo
svoj glas in kličemo vladi:

uvoza italijanskega vina ne pri- pustimo!

Naše poslance pa pozivamo, da
zastopajo to naše stališče z vso odlo-
čnostjo na merodajnem mestu.

9. Vino nakopičeno od špekulan-
tov v krajih, ki pripadajo po rapall-
ski pogodbi nam, naj se posebej ob-
dači.

10. Carina za uvoženo vino zna-
šaj normalno vsakoletno ceno naših
sortiranih vin.

11. Apeliramo na vinogradnike v

Srbiji, v Banatu, Dalmaciji, Makedo-
niji, Crni gori in Hrvatski, da se pri-
družijo našemu gibanju.

12. Vinogradniki zbrani v velikem
številu na protestnem shodu v Gam-
brinovi dvorani v Mariboru, dne 23.
januarja 1921, se pridružijo enoglas-
no resolucijam, ki jih je sklenil dne
11. decembra 1920 Vinarski in sadlar-
ski odsek slov. Kmetijske družbe v
Mariboru v zadevi sklepanja trgovin-
skih pogodb z Italijo in drugimi vino-
rodnimi in nevinorodnimi državami in
zahtevajo striktno izpolnitev tozadev-
nih zahtev odseka od strani vlade;
nadalje pripoznaajo zborovaleci ožji od-
bor, ki ga je izvolil imenovani odsek,
v svrhu, da neprenehoma zasleduje
vse faze trgovskih pogajanj in ukre-
ne od slednjega do slednjega primerno,
kot svojega zastopnika, in zahtevajo
od vlade, da predloži in želi istega,
kot ob enem zastopnika vseh vinog-
radnikov Spodnje Stajerske, v polnem
obsegu upošteva.

Nadalje zahtevamo!

Vino, nakopičeno od špekulantov v
krajih, ki pripadajo po Rapallski po-
godbi naši državi, naj se zapleni ali
pa tako visoko obdači, da ne bo mog-
lo tekmovali s cenami naših vin.

Pri sklepanju trgovinskih pogodb
z Italijo se naj v slučaju, da Italija
izsili uvoz svojega vina, določi tako
visoka carina za italijanska vina, ka-
kor znaša normalna vsakoletna cena
naših sortiranih vin. Te cene naj u-
gotovijo vsako leto naši domači stro-
kovnjaki in vinogradniki.

V Mariboru, dne 23. januarja 1921

Politični ogled.

JUGOSLAVIJA. Z našo konstitu-
anto ne pridemo nikamor naprej. Pa-
šičeva vlada iz radikalov in demokra-
tov je preslaba, da bi nam vsilila cen-
tralistično ustavo, radi tega pa se vr-
šijo neprenehoma pogajanja med vla-
do in izvenvladnimi strankami, da bi
se tudi nekaj od teh pritegnilo vladi
in se s tem ojačilo njeno stališče. Ne-
kaj dni sploh ni delovala konstituan-
ta, ker je deloval odbor za spremem-
bo poslovnika. Največji prepir se pač
suče krog prisega poslancev. Razven
radikalov in demokratov so vse stran-
ke proti prisegi. Prisega je tudi glav-
na zavora, da Radič in njegovi pos-
lanec nočejo v Beograd. — V Beogra-
du so se vršile velike žalne svečano-
sti, ko so pokopali vrhovnega povelj-
nika naše vojske vojvodo Mišiča.

ITALIJA. Dne 26. t. m. je skli-
cana italijanska zbornica. — Po gor-
njeitalijanskih mestih so se vršili po-

Hajduk Veljko Petrovič.

(Dalje.)

Hajduk Veljko Petrovič, vojvoda
Krajine* in načelnik Negotina, je bil
rojen približno okrog leta 1780 v Črni
Reki, v vasi Lenovci. Ko so Pasman-
čijevi** krđžaliji*** v borbi z beograjs-
ko vojsko požgali in izropali Negoti-
ce (ki so se pozneje imenovali Nega-
bea), kakor tudi mnogo drugih vasi v
okolici, zapusti Veljko kot 10- do 15-
leten deček očeta in mater in brate in
odide v Vidin. Tu stopi k nekemu tur-
činu v službo za ovčjega pastirja, ali

* Krajina se imenuje deželica ob
Timoku v vzhodni Srbiji na bolgar-
ski meji. Tu se nahaja tudi mestoce
Negotin.

** Pasmančijevi, to je Pasvan Ogl-

ajevi. Pasman Oglu je bil paša v Vi-
dinu v Polgariji, mogočen načelnik
razbojniških čet, ki se je upiral sul-
tanu, a tudi hojeval s Srbi.
*** Krđžaliji so bili razbojniška
oruhal turške vere, obstoječa največ
iz vojaških dezertirjev, ki se je na
lonjih klatila po deželi in stopala v
službo k različnim poglavarjem, ka-
lor jih je kdo plačal.

pravzaprav za pomočnika pastirjev,
čež nekoliko časa pa pride v Požare-
vac in stopi v službo k vojvodu, da
mu pripravlja jed. Zgodi se pa, da se
nekdo zunaj kasarni, ker je plesal z
čekleti kolo, in pozabi vojvoda pri-
praviti večerjo. Vojvoda ga hoče na-
biti, a Veljko zbeži in vstopi v četo
slavnega harambaše Stanoje Glava-
ša, s katerim je preživel celo l. 1803.
Ko se na zimo razidejo hajduki okrog
zaupnikov, ga spravi Glavaš v sme-
derevsko** nahijo***, v selo Dubovca
k nekemu človeku, da mu čuva ovce.
Kot najemnik in ovčji pastir pri zaup-
niku hajdukov se je v tej vasi oženil,
in prišel v hišo neke vdove, sorodnice
a posestrime Glavaša, ki pa ni ve-
čela, da je hajduk, nego je mislila, da
je pravi ovčji pastir. Ko se začetkom
1804 začne dvigati upor zoper dahije*,

† Stanoje Glavaš je bil slaven haj-
duški načelnik, tovariš Črnega Jurja.
†† Smederevo je srbsko mesto ob
Donavi.

††† Nahija — okrožje pod turško
upravo.

* Dahije so se imenovali načelni-
ki Turkov-janičarjev, ki so vladali v
teh časih nad Srbi.

se pa obleče nekega večera na
skrival pri svojem bivšem gospodarju
v hajduško obleko, pripaše orožje, pa
tako okinčan pride k ženi v hišo, pa
ko ga žena vidi, prične se točiti z ro-
kama po prsih: „Joj mene! Torej sem
čizenjena s hajdukom!“ Veljko jo pa
pomiri in ji zagrozi, naj nikomur ni-
česar ne pove, pa odide, da poišče si
društva. Ko se je upor razpočel, se je
najpreje držal Stanoje Glavaša, poz-
neje se je pa pridružil Buši Vuliče-
viču, kot načelniku smederevske na-
hije in tako je stal pod njim in se ho-
leval celi dve leti. Ko je pa Buša le-
ta 1805 poginil v Smederevu, ostane
pod njegovim bratom Vujico. Med tem
je pa tudi sam dobil nekaj monkov-
junakov in se je naredil za bulubaši-
co.** To zime pride med malim in ve-
likim Božičem nisan v Smederevo in
crova neke Turke, ki so se bili pre-
dali Srbom. Srbi ga zato pozovejo k
sodnji, toda on si ne upa priti, nego
pobegne zopet med hajduke. Tako se
je s svojimi momki potikal in skrival
nekje po deželi, dokler se nekega dne,
ko so se pripravljali Srbi, da se uda-
jo.

** Bulubaša — podčastnik v tur-
ski vojski.

rjo s Turki, zopet ne prikaže in se
stavi z dobršnim delom monkov na
razpolago Črnemu Jurju in tako se
mu je odpustilo vse.

Začetkom leta 1807, ko so Srbi za-
vladali nad Beogradom, prične Veljko
prostiti srbski državni svet za dovolje-
nje, da sme iz paračinske nahije i-
ti na Krivi vir, da dvigne k upor Črna
Reko ali Mali Timok ter jo osvobodi
Turkov, za kar ni prosil nobene dru-
ge pomoči, kakor zastavo in odpro-
pismo, da zamore vsak begunec ali
zseljenec iz onega kraja, ako hoče
slobodno ž njim na to delo. Takratni
srbski državni svetniki večinoma ni-
so niti znali, kaj je Krivi vir ali Čr-
na Reka in niso teh imen popreje še
nikdar slišali. Zato so ga naprej ho-
teli odpraviti z ničem, ko jim je pa le
ostajal nadležan s svojimi vsakdan-
jimi prošnjami, reče Mladen, ki je bil
najstarejši med državnimi svetniki:
„Naj pa bo, če tako tišči, da ga poš-
lamo in če Bog da, da kaj dobi, do-
tro, razširili smo našo zemljo: ako pa
rogine in propade, mi mu nismo kri-
vi, vidite, da noče mirovati, nego ho-
če oditi tudi brez dovoljenja.“

(Konec prih.)